

ПЕДОРИЧ АНАТОЛІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Академія Державної пенітенціарної служби,
доцент кафедри педагогіки та гуманітарних дисциплін,
кандидат педагогічних наук, доцент*

ДРИЖАК ВІКТОР ВОЛОДИМИРОВИЧ

*Академія Державної пенітенціарної служби,
професор кафедри педагогіки та гуманітарних дисциплін,
кандидат педагогічних наук, доцент*

ПИЛИПЕНКО ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ

*Академія Державної пенітенціарної служби,
кандидат технічних наук, доцент, головний науковий співробітник*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПЕРІОД ЗАГРОЗ

Життя в період військового стану в Україні, а перед цим була пандемія коронавірусу ставить нові вимоги до системи освіти. А сучасний інформаційний світ вимагає від професіоналів постійно навчатися та підтримувати свій освітній рівень. Тому, по новому звернули увагу на дистанційні інформаційні технології навчання. Ми сьогодні розглядаємо такі технології навчання які найбільш перспективні і взагалі доступні у період військового стану в Україні.

Сьогодні дистанційними технологіями студенти та викладачі можуть скористатися більш активно. Завдання викладачів – якомога цікавіше та доступніше зробити навчання для студента. Давайте подивимося на сучасного студента: у бібліотеку ходить рідко, лекції мало пише. Але при цьому він навчається, читає, готується до здавання контрольних завдань. З розвитком мобільних пристроїв, планшетів робота з інформацією дуже змінилася. Необхідну книгу можна знайти в електронному вигляді, у бібліотеці можна сфотографувати потрібну сторінку та прочитати вдома, а лекції один із студентів групи набирає в електронному вигляді та викладає у загальний доступ. Також лекції надають самі викладачі, що читають відповідну навчальну дисципліну. Іноді сайти з електронними лекціями, створюються самими студентами.

Розглянемо питання дидактичних основ використання інформаційних технологій у навчальному процесі. Дещо з історії впровадження інформаційних технологій в навчальний процес. Спочатку таке навчання назвали програмованим. Програмоване навчання виникло на поч. 50-х років ХХ ст., коли американський психолог Б. Скінер запропонував підвищити ефективність управління засвоєнням матеріалу, побудувавши його як послідовну програму подачі порцій інформації та їх контролю. Пізніше Н. Краудер розробив розгалужені програми,

які, в залежності від результату контролю, пропонували учню різний матеріал для самостійної роботи [5, с. 93]. Значний вклад у розвиток технології програмованого навчання зробив В. П. Беспалько. Він стояв у витоків програмованого навчання у вітчизняній педагогіці і методиці.

Актуальність інформаційних технологій на сьогоднішній день значно зросла з появою комп'ютерної техніки у навчальному процесі закладу вищої освіти. Сьогодні під таким навчанням розуміють керуване засвоєння навчального матеріалу порівняно невеликими порціями навчальної інформації («кадрів», «файлів», «кроків») за допомогою навчаючого пристрою (комп'ютера, мобільного пристрою, електронного підручника та інше [5, с. 96].

В. П. Беспалько також розробив психолого-педагогічні вимоги до пристроїв з програмованого навчання [2, с. 193-194]:

1. Відповідність функціональних пристрою певним принципам програмованого навчання. До цієї групи вимог відноситься здатність працювати у режимі лінійних та розгалужених програм, контролерів та екзаменаторів, регулювати темп індивідуального навчання. При застосуванні комп'ютера одна сучасна навчальна програма може містити всі перераховані функції одночасно.

2. Вирішення за допомогою технічних засобів таких дидактичних задач програмованого навчання, які не можна реалізувати без них. Ця група вимог передбачає запобігання підгляданню кадру зворотного зв'язку, одночасний контроль всієї групи, регулювання і пристосування темпу навчання до можливостей студента, надання інформації в динаміці.

3. Природність застосування пристроїв. Це означає можливість їх використання без попереднього навчання. На даний час студенти достатньо володіють комп'ютерною технікою, майже всі мають мобільні пристрої і тому не має загрози в тому, що вони не зможуть ним користуватися або комп'ютер певним чином вплине на відповідь.

4. Відсутність педагогічних «шумів» у застосовуваних пристроях. Ця вимога означає, що з найбільшим ефектом необхідно використовувати саме ті рецептори людини, які дозволяють отримувати по даному об'єкту найбільш вагомі інформативні повідомлення. І в цьому випадку комп'ютер дозволяє при повідомленнях поєднати текст, звук, графіку (статичну (рисунки, фотографії, креслення) та динамічні (анімацію, відео).

Без детального розкриття кожної вимоги можемо сказати, що сучасні комп'ютерні системи, мобільні пристрої та мультимедійні комплекси дають ширші можливості для навчання, ніж передбачав свого часу В. П. Беспалько.

Практика проведення дистанційного навчання за останні роки в Академії Державної пенітенціарної служби показала ряд переваг та недоліків такого формату навчального процесу. Серед суттєвих переваг дистанційної форми навчання можна відзначити наступні:

- Можливість навчатися у будь-який час. Студент, який навчається дистанційно, може самостійно вирішувати, коли і скільки часу упро-

довж семестру йому приділяти на вивчення матеріалу. Він буде для себе індивідуальний графік навчання.

- Можливість навчатися в будь-якому місці. Студенти можуть вчитися, не виходячи з дому чи офісу, перебуваючи у будь-якій точці планети. Щоб приступити до навчання, необхідний лише комп'ютер чи мобільний пристрій з доступом в Інтернет. Відсутність необхідності щодня відвідувати навчальний заклад – безсумнівний плюс для людей з обмеженими можливостями здоров'я, для проживаючих у важкодоступних місцевостях, батьків з маленькими дітьми.

- Навчання без відриву від основної діяльності. Для навчання зовсім не обов'язково брати відпустку на основному місці роботи, виїжджати у відрядження. Навчальний процес в Інституті підвищення кваліфікації персоналу ДКВС України це довів.

- Можливість навчатися у своєму темпі. Не обов'язково навчатися у тому ж темпі, що й інші студенти. Студент завжди може повернутися до вивчення більш складних питань, кілька разів подивитися відеолекції, переглянути презентації, перечитати переписку з викладачем, а вже відомі йому теми може пропустити. Головне, успішно проходити проміжні та підсумкові атестації.

- Доступність навчальних матеріалів. Доступ до всієї необхідної літератури відкривається студенту після реєстрації в системі дистанційного навчання, або він отримує навчальні матеріали електронною поштою. Зникає проблема нестачі чи відсутності підручників, навчальних посібників чи методичок.

- Мобільність. Зв'язок з викладачами, репетиторами здійснюється різними способами: як on-line, так і off-line. Проконсультуватися з викладачем за допомогою електронної пошти іноді ефективніше та швидше, ніж призначити особисту зустріч при очному або заочному навчанні. Зв'язок тримали з тими, хто тільки періодично виходив на зв'язок (відсутність електроенергії, покриття Інтернет, бойові дії, тощо)

- Навчання в спокійній обстановці. Проміжна атестація студентів дистанційних курсів проходить у формі on-line тестів. Тому в студентів менше причин для хвилювань. Виключається можливість суб'єктивної оцінки: на систему, яка перевіряє правильність відповідей на питання тесту, не вплине успішність студента з інших предметів, його соціальний статус та інші чинники. Також теза «спокійна обстановка» звучить по-новому в період військового стану в Україні. Тобто дозволяє проводити навчальний процес тільки коли забезпечена безпека викладача, курсанта чи студента.

- Індивідуальний підхід. При традиційному навчанні викладачеві досить важко приділити необхідну кількість уваги всім студентам групи, підлаштуватися під темп роботи кожного. Використання дистанційних технологій підходить для організації індивідуального підходу. Крім того, що студент сам обирає собі темп навчання, він може оперативно отримати у викладача відповіді на виникаючі питання.

- Дистанційна освіта дешевша. Якщо порівнювати вартість навчання на заочній і дистанційній формах навчання, то дистанційна скоріш за все буде дешевшою. Студенту не доводиться оплачувати дорогу, проживання.

- Зручність для викладача. Вчителі, репетитори, викладачі, що займаються педагогічною діяльністю дистанційно, можуть приділяти увагу більшій кількості студентів і працювати, навіть перебуваючи у відрядженні чи у складних життєвих ситуаціях.

- Рятувальний засіб. Використовуючи дистанційну освіту ми максимально зберігаємо життєдіяльність системи освіти в Україні в період загроз (пандемія, війна, тощо). Масштабний експеримент показав, що альтернативи аудиторним заняттям немає для підготовки висококваліфікованого фахівця. Але як тимчасове явище чи допоміжне – дистанційна освіта досить ефективна.

Разом з тим, практика проведення дистанційних занять під час пандемії та військового стану в Україні не позбавлене і ряду недоліків:

- Необхідна сильна мотивація. Практично весь навчальний матеріал студент-дистанційник освоює самостійно. Це вимагає достатньої сили волі, відповідальності і самоконтролю. Швидше за все, ніхто його підганяти чи заохочувати до навчання не стане. Підтримувати потрібний темп навчання без контролю з боку вдається не всім.

- Налагодження психологічного контакту. Існує різниця у сприйнятті викладача та однокласників. Перший варіант – коли перше знайомство пройшло в аудиторії, були заняття у цих курсантами чи студентами, а вже потім заняття дистанційно. Друга ситуація коли навчальний процес і знайомство розпочалося вже дистанційно і наживо заняття не було взагалі.

- Нестача практичних вмінь та навиків. Досить проблемно якісно організувати дистанційне навчання за напрямками підготовки та спеціальностями, на яких передбачена велика кількість практичних занять. Навіть найсучасніші комп'ютерні тренажери не замінять майбутнім фахівцям «живої» практики.

- Дистанційна освіта не підходить для розвитку комунікабельності, здатності працювати в команді. При дистанційному навчанні особистий контакт курсантів, студентів один з одним і з викладачами мінімальний, а то і цілком відсутній. Тому така форма навчання не підходить для розвитку комунікабельності, впевненості, навичок роботи у команді. Це критично для багатьох галузей в тому числі і для нашої служби.

- Проблема ідентифікації студента. Поки найефективніший спосіб простежити за тим, чи студент самостійно здавав іспити чи заліки, – це спостереження, що не завжди можливо. Тому на підсумкову атестацію студентам доводиться особисто приїжджати до закладу вищої освіти або його філії.

Таким чином для ефективності використання інформаційних технологій для дистанційного навчання необхідно прагнути розкрити

вище зазначені переваги та врахувати у побудові навчального процесу з курсантами та студентами можливі недоліки.

Список використаних джерел:

1. Беспалько В. П. О критериях качества подготовки специалистов. *Вестник высшей школы*. 1988. № 1. С. 3–9.
2. Беспалько В. П. Программированное обучение (дидактические основы). Москва : Высшая школа, 1970. 300 с.
3. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю., Стрельников М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін. Навчально-методичний посібник. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с.
4. Михайліченко М. В., Рудик Я. М. Освітні технології : навчальний посібник. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
5. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : учебное пособие. Москва : Народное образование, 1998. 256 с.
6. Янкович О., Беднарек Ю., Анджеевська А. Освітні технології сучасних навчальних закладів : навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТНПУ імені В. Гнатюка, 2015. 212 с.

Ключові слова: дистанційне навчання, інформаційні технології, переваги, недоліки.

Key words: distance learning, information technologies, advantages, disadvantages.

КОШОВА СВІТЛАНА ПЕТРІВНА

*Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика,
доцент кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування, кандидат наук з державного управління, доцент*

НАУКОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Космічна діяльність має займати одне з ключових місць у державній політиці України, особливо в умовах війни. Дослідження та використання космічного простору відіграють важливу роль у забезпеченні національної оборони та безпеки, науковому, економічному та соціальному розвитку країни. Особливістю України є її географічне розташування, багаті, але значною мірою не досліджені природні ресурси, велика довжина сухопутних кордонів. Це об'єктивно призводить до широкого використання космічних ресурсів для вирішення завдань, що стоять перед країною. Спираючись на свій космічний потенціал, Україна могла б стабілізувати свою економіку, забезпечувати якісно новий рівень вирішення оборонних завдань та завдань міжнародного співробітництва, зміцнити свої позиції у світовій спільноті.

Хронічне недофінансування космонавтики в Україні, зокрема й наукових досліджень у цій сфері, призвело до загрозливої ситуації у сфері